

Bezwaren van Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen vzw bij de omgevingsvergunningsaanvraag voor de inrichting en exploitatie van een kleiduifschietstand op het Groot Schietveld te Brecht en Brasschaat

(Omgevingsloket nummer OMV_2019133737)

Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen is een onafhankelijke vzw die zich inzet voor het behoud van bedreigde planten, dieren, biotopen en landschappen in de regio ten noorden van Antwerpen, zo ook op en rond het Groot Schietveld. Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen tekent bij deze als niet-gouvernementele vereniging bezwaar aan tegen de bovenstaande aanvraag voor een omgevingsvergunning op dit militair domein, en wel om de volgende redenen:

- Het vergunnen van de inrichting en exploitatie van deze kleiduifschietstand is strijdig met het beschermde statuut van het Groot Schietveld als Speciale Beschermingszone in het kader van zowel de Europese Vogel- als de Habitatrichtlijn. Deze inrichting en activiteit zal wel degelijk leiden tot een significant effect op de beschermde habitattypes en soorten waarvoor dit gebied als Speciale Beschermingszone bij Europa werd aangemeld. De Passende Beoordeling toont overigens nog tal van tekortkomingen door onder meer een onderschatting van de reële impactzone en een foutieve inschatting van het voorkomen van actueel habitat en leefgebieden van soorten, waardoor de impact vaak te laag wordt ingeschat. Er bestaan wel degelijk natuurvriendelijkere alternatieven en er is geen enkele dwingende en dringende reden van een hoger maatschappelijk belang dan het Europese natuurbehoud die het verlenen van deze vergunning binnen dit Vogel- en Habitatrichtlijngebied kan rechtvaardigen. De correcte toepassing van Art. 6.3 en 6.4 van de Habitatrichtlijn dicteert dat deze vergunning nooit verleend kan/mag worden.
- Het vergunnen van deze kleiduifschietstand zou eveneens een inbreuk betekenen tegen tal van basisprincipes en bepalingen van de Vlaamse natuurwetgeving, onder meer de algemene zorgplicht, het standstill-principe, het verbod op het wijzigen van beschermde vegetaties en de bepalingen van het soortenbeschermingsbesluit. Art. 20 van het soortenbeschermingsbesluit van 15/05/2009 voorziet zelfs geen enkele afwijkingsgrond voor de beoogde activiteit.
- De zonevreemde inplanting van deze louter recreatieve sportinfrastructuur in een militair gebied strookt niet met de principes van een degelijk beleid inzake ruimtelijke ordening. Voorts is de inrichting van een kleiduifschietstand in dit gebied in tegenspraak en onverzoenbaar met de algemene visies en krijtlijnen van het beleid dat de Vlaamse overheid voert rond de inplanting en spreiding van bijkomende terreinen voor kleiduifschietstanden in gans Vlaanderen. Deze schietstand kan nooit conform de huidige wetgeving en beleidsvisies inzake RO vergund worden. De strategische visies van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen inzake het streven naar win-win door gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte en het verhogen van het ruimtelijk rendement kunnen voor lawaaisporten veel efficiënter en duurzaam gerealiseerd worden door de bundeling van meerdere lawaaisporten op reeds bestaande infrastructuur in de daartoe bestemde gebieden.
- Niet in het minst is er ook nog de bijkomende geluidshinder op de aanpalende woonwijken van Gooreind, het aangrenzende CODA-centrum voor palliatieve zorgen en de nieuwe woon- en zorgcampus Amandina. De geluidsoverlast zoals beschreven in de geluidstudies die toegevoegd werden aan deze en de eerder ingediende vergunningsaanvraag overschrijdt de wettelijke normen van 40 dB(A) en 35 dB(A) die respectievelijk overdag 's avonds op woongebieden van toepassing zijn voor nieuwe hinderlijke inrichtingen (Vlaem II Artikel 4.5.3.1. §2). Los van deze overschrijding is elke toenemende geluidsbelasting door louter recreatieve activiteiten van telkens 20-40 schutters op de omwonenden en op zorgcentra maatschappelijk onaanvaardbaar en niet te rechtvaardigen, en zou dus in het kader van behoorlijk bestuur nooit vergund mogen worden.

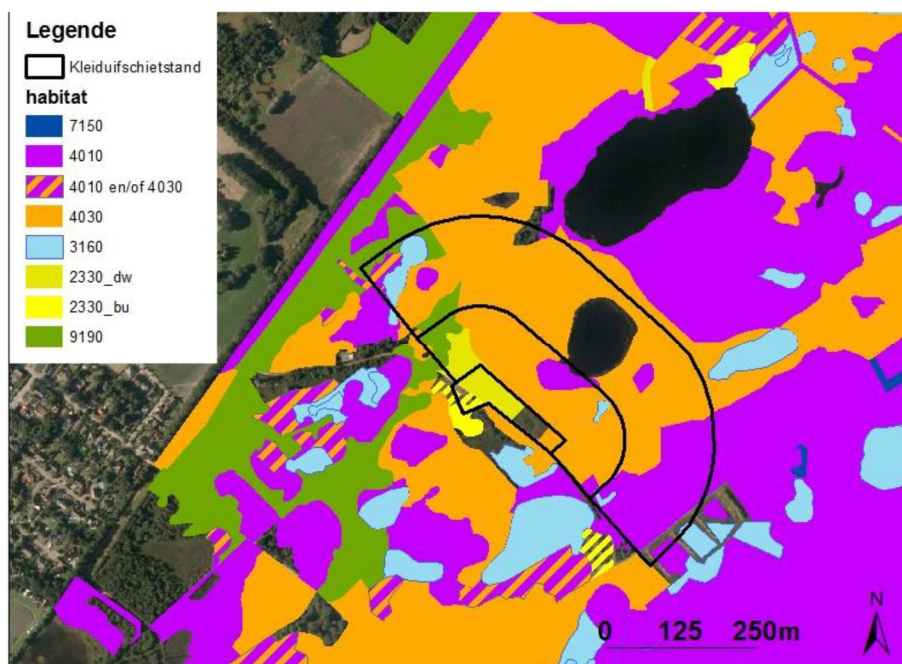
- Last but not least valt het vergunnen en toelaten van deze hinderlijke activiteit niet te verantwoorden ten aanzien van de terechte beperkingen inzake recreatief gebruik en toegang die op basis van de veiligheidsrisico's ten gevolge van het militaire gebruik opgelegd worden aan alle omwonenden en het ruime publiek. Evenmin met de strikte randvoorwaarden en zware inspanningen die de omliggende landbouw- en andere bedrijven opgelegd worden om bijkomende negatieve impact op dit Europees beschermd gebied te voorkomen. In die zin zou het vergunnen van deze inrichting en activiteit een zware hypotheek leggen op het moeizaam opgebouwde goede nabuurschap tussen de militaire overheid en de bewoners en hun lokale besturen, op de geloofwaardigheid van de vergunningverlenende overheid, en op de rechtszekerheid voor alle landbouwers en bedrijven in de direct omgeving van het Groot Schietveld te Wuustwezel, Brecht en Brasschaat.

Hieronder worden deze standpunten verder toegelicht en onderbouwd:

1. In tegenstrijd met de bindende bepalingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn

In de Passende Beoordeling die onderdeel uitmaakt van deze vergunningsaanvraag wordt herhaaldelijk gesteld dat de inrichting en de exploitatie van deze kleiduifschietstand een impact op de Europees beschermde habitattypen en soorten kan hebben en/of niet uit te sluiten valt. Niettegenstaande wordt geconcludeerd dat er geen sprake kan zijn van een significante impact. Dit is pertinent onjuist.

In de Passende Beoordeling en andere impactstudies die deel uitmaken van het dossier wordt de mogelijke impactzone steeds geminimaliseerd en worden de aanwezige natuurwaarden flink onderschat. Er wordt steeds gesproken van een gebied van ca 3 ha, terwijl de te verwachten impactzone veel ruimer is. Een meer realistische afbakening van de impactzone is terug te vinden in het advies van INBO over de habitattypen en leefgebieden op het Groot Schietveld (INBO.A.3746). Daarbij werd rekening gehouden met een eerste buffer van 100 m waarbinnen kleiduifragmenten en een deel van de hagel vallen, evenals een tweede buffer van 250 m die overeenkomt met de maximale impactzone voor de doorvliegende hagel (zie fig. 1).



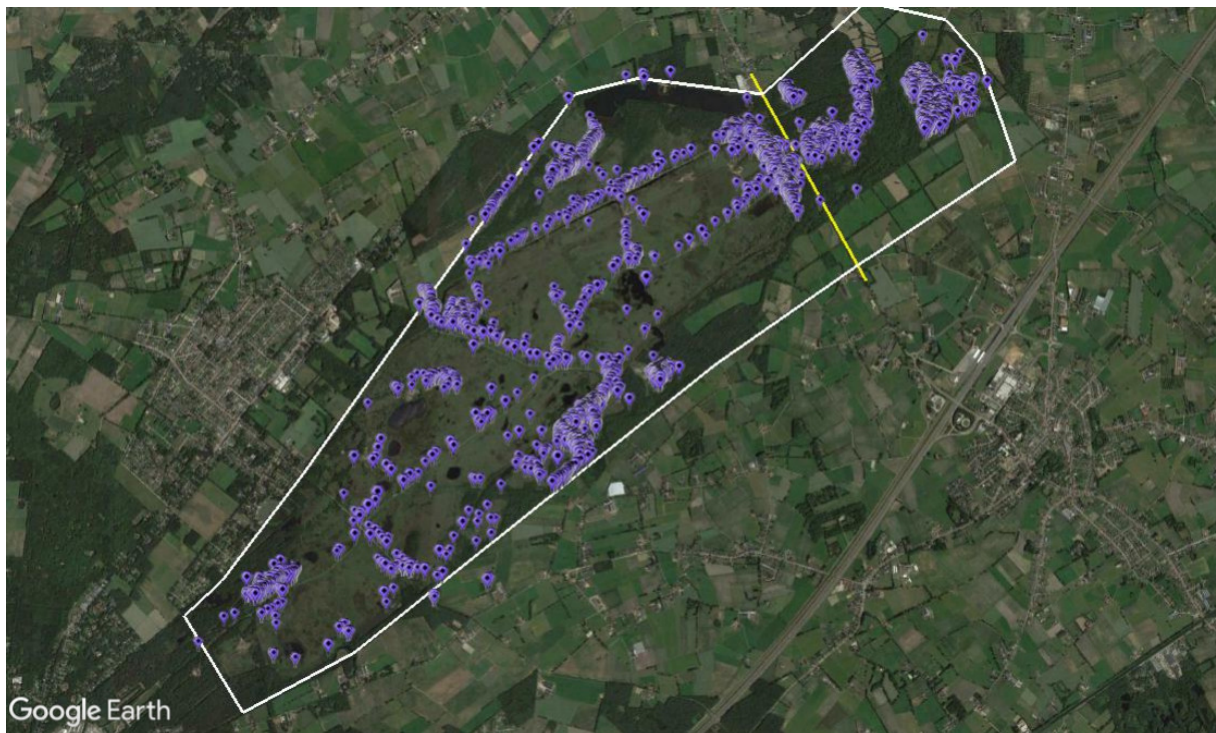
Figuur 1. De aanwezige habitattypen in de omgeving van het projectgebied en de afgebakende impactzones (Bron: De Saeger *et al.* 2019, INBO.A.3746).

De totale oppervlakte van de project- en impactzone op figuur 1 is 17,15 ha, waarvan niet minder dan 15,35 ha momenteel ingenomen is door Europees beschermde habitattypes. In de Passende Beoordeling wordt echter steeds – foutief – gesteld dat slechts een fractie van het gebied wordt ingenomen door actueel habitat. Dit foutieve uitgangspunt leidt de facto tot een foute conclusie en laat geen correcte inschatting van de mogelijke impact op de beschermde habitattypes toe...

Ook inzake het voorkomen van Europees en/of Vlaams strikt beschermde soorten wordt het belang van het projectgebied vaak te laag en bijgevolg de mogelijke impact foutief ingeschat. Hieronder een paar van de meest schrijnende voorbeelden:

- Wat betreft het voorkomen van adder stelt de indiener dat een (niet nader genoemde) *“adderdeskundige van ANB/LNE heeft beargumenteerd dat er geen adders voorkomen in het projectgebied, dat de adderpopulatie zich in het noorden van het schietveld, op meer dan 4 km van het projectgebied, bevindt en dat het project bijgevolg geen impact heeft op adder”*.

De adder is een habitattypische soort van verschillende heidehabitattypes. Het Groot Schietveld huisvest de grootste levensvatbare adderpopulatie van Vlaanderen die tevens één van de grootste in geheel NW-Europa is. Deze populatie wordt reeds een 20-tal jaren intensief bestudeerd door Dr Dirk Bauwens en Katja Claus, beiden erkende wetenschappelijke medewerkers aan het Departement Biologie van de Universiteit Antwerpen. Zij worden in binnen- en buitenlandse wetenschappelijke kringen erkend als gerenommeerde experts, wat blijkt uit hun publicaties in buitenlandse vakbladen en hun deelname, op uitnodiging, aan wetenschappelijke congressen. Deze experts weerleggen met klem wat gesteld wordt in de passende beoordeling betreffende het niet voorkomen van adders in het projectgebied. Adders worden wel degelijk over het hele GSV aangetroffen (zie fig. 2), met plaatselijke concentraties op amper 200 m afstand van de projectlocatie. Die concentraties weerspiegelen overigens in de eerste plaats de zoekactiviteit van de onderzoekers, eerder dan lokale verschillen in dichtheden tussen verschillende delen van het Groot Schietveld.



Figuur 2. Voorkomen van adder op het Groot schietveld (bron: Dr. D. Bauwens en K. Claus, Dep. Biologie, UA)

In databank van de adderexperten bevinden zich momenteel slechts een beperkt aantal waarnemingen van adders in de onmiddellijke omgeving van de projectlocatie (zie fig. 3). Belangrijk is echter het gegeven dat die gegevens betrekking hebben op toevallige waarnemingen en niet verricht werden tijdens gerichte zoektochten naar adders. Die zouden ongetwijfeld meer waarnemingen opleveren. De directe omgeving van de projectlocatie is immers bijzonder geschikt als adderhabitat, met uitzondering van de genivelleerde en recent gemaaide zone voor de tribune, en het terrein begroeid met korte grassen en mossen juist naast de tribune.



Figuur 3. Adderwaarnemingen op en rond de schietstand P3000 (bron: Dr. D. Bauwens en K. Claus, Dep. Biologie, UA)

Hoewel op de exacte locatie van de geplande schietstand – bij gebrek aan gerichte monitoring – tot nog toe weinig adders werden waargenomen, stellen de experts dat door een toename van activiteiten die direct of indirect een gevolg zijn van het kleiduifschieten, wel degelijk een verstoring zal optreden van de nabije deelpopulaties van de adder. Het tegendeel beweren stoelt volgens hen op vluchtige beweringen die niet ondersteund worden door gedegen kennis en wetenschappelijk gefundeerd onderzoek.

- Inzake het voorkomen van kamsalamander stelt de indiener dat *“deze soort niet is signaleerd in het projectgebied. De salamander komt voor in het vennengebied rondom de brandgracht in het Groot Schietveld die zich op 1,5 km ten noorden van het projectgebied bevindt; het projectgebied is niet gekenmerkt als biotoop voor de kamsalamander. Het project heeft geen impact op de soort kamsalamander.”*

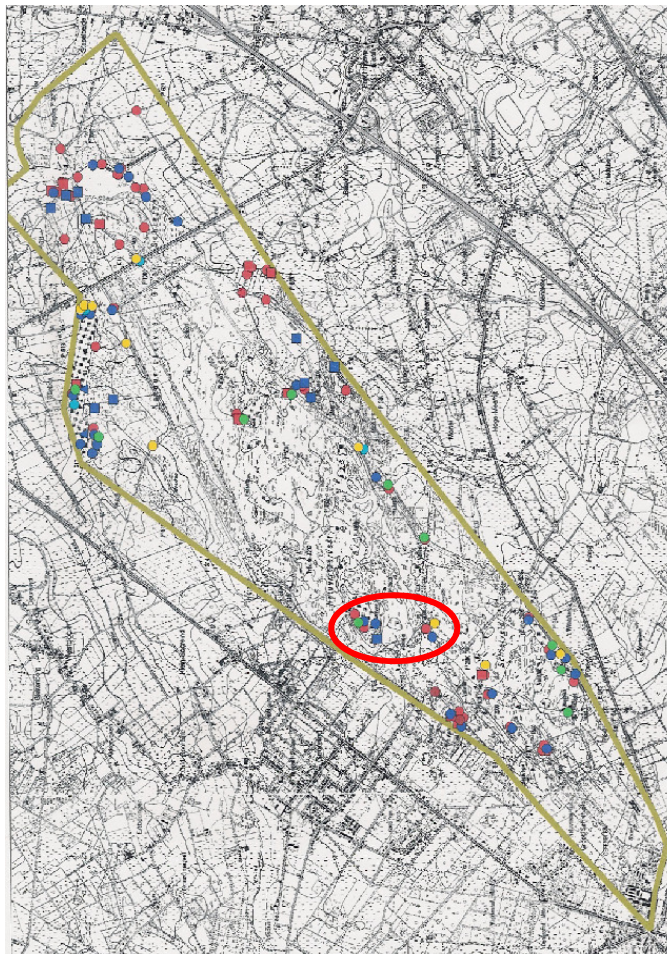
De kamsalamander is een bijlage 4-soort van de Europese Habitatrichtlijn en geniet bijgevolg overal waar ze voorkomt van een strikte bescherming. Voor deze soort werd nooit gericht onderzoek gedaan over het ganse Schietveld. In 2016 werden wel degelijk 2 overwinterende kamsalamanders aangetroffen in een bunker aangrenzend aan de schietstand P3000, wat doet vermoeden dat die soort

ook tijdens de zomermaanden actief is in de omgeving van geplande schietstand en voortplant in de omliggende vennen (zie: <https://noorderkempen.waarnemingen.be/waarneming/view/114490376>).

In elk geval weerlegt deze waarneming de bewering in de passende beoordeling dat de meest nabije vindplaats van kamsalamanders zich op 1,5 km afstand van de projectlocatie bevindt en dat het projectgebied met zijn omliggende vennen niet gekenmerkt is als biotoop voor de Kamsalamander. De conclusie dat het project geen impact heeft op deze soort is dan ook op foute veronderstellingen gebaseerd en dus minstens voorbarig te noemen.

- Inzake het voorkomen van vleermuizen wordt geconcludeerd dat *“het project en het projectgebied hebben geen functie voor de vleermuizen als winter- of zomerdagverblijfplaats, en ze hebben ook geen functie als foerageerplaats of -route voor de vleermuizen.”*

Hier dient in eerste plaats opgemerkt te worden dat alle vleermuizen wettelijk beschermd zijn en dat dus de impact op alle soorten moet bekeken worden. Figuur 4 toont de resultaten van een inventarisatie van vleermuizen die tijdens de zomer van 2002 werd uitgevoerd door Dirk Swaenen, één van de experts van de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt. Deze studie toont aan dat op het Groot Schietveld minstens 10 soorten vleermuizen voorkomen, verspreid over het ganse gebied, waarvan meerdere ook op en rond de impactzone van de geplande kleiduifschietstand. De stelling dat het projectgebied en de impactzone geen functie heeft als foerageerplaats of –route voor vleermuizen is dan ook andermaal foutief...



Figuur 4. Het voorkomen van vleermuizen op het Groot Schietveld (bron: Dirk Swaenen)

Het belang van het Groot Schietveld voor vleermuizen kan worden verklaard door enerzijds zijn grote variëteit aan biotopen en de vele overgangen tussen de verschillende biotopen en anderzijds het ontbreken van kunstmatige verlichting in nagenoeg het gehele gebied. In de vergunningsaanvraag wordt het aanbrengen van 'rudimentaire verlichting' vermeld, maar deze wordt nergens verder gespecificeerd, wat een inschatting van de impact op vleermuizen onmogelijk maakt...

- Inzake het voorkomen van nachtzwaluw en andere vogelsoorten concludeert de indiener dat *“de doelstelling voor de betreffende soorten boomleeuwerik en nachtzwaluw reeds werden bereikt voor het Groot Schietveld. De doelstelling betrof het vermeerderen van het aantal broedparen. Daartoe is een verbetering van het habitattype 4030 ook een belangrijke stimulans.”* Wat de impact op deze en andere vogelsoorten betreft wordt geconcludeerd dat *“de vogelsoorten in de nabijheid van het project een zeer beperkt nadelig effect kunnen ondergaan van de kleiduifschietstand. Er werd eveneens aangetoond dat de vogelsoorten in grotere getale voorkomen in de rest van het Groot Schietveld, dat ze over ruime uitwijkmogelijkheden beschikken om geschikte habitat en biotoop te vinden in andere delen van het gebied, en dat het statische karakter van de inrichting niet van die aard is een grote hinder en verstoring te creëren. De Passende Beoordeling toonde dat er van een tijdelijke storing sprake kan zijn, maar dat de soorten in een geschikte biotoop vertoeven om gewinning en aanpassingsgedrag te vertonen. Het Groot Schietveld is groot genoeg om het beperkte storen effect op te vangen. De vogels worden geacht zich te kunnen onttrekken aan de verstoring – ze kunnen naar elders uitwijken. Effecten op de soorten zijn derhalve niet significant (gewinning en aanpassing).”*

Figuur 5 toont de aanwezige broedterritoria van nachtzwaluw in en rond het projectgebied tijdens het broedseizoen van 2019. Het hoeft geen betoog dat de exploitatie van een kleiduifschietstand – ook tijdens de schemering en na zonsondergang tot 22:00 – wel degelijk zal leiden tot het verlaten van minstens de drie dichtstbij gelegen territoria, waardoor het behalen van de doelstelling van deze soort terug in het gedrang komt.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de territoria van alle andere bijlage-soorten zoals boomleeuwerik en van habitattypische soorten zoals roodborsttapuit, gekraagde roodstaart en boompieper die zich in 2019 op of nabij de schietstand bevinden, evenals voor het nest van wespindief dat zich dit jaar op amper 250 meter van de schietstand bevond, van het paartje torenvalken dat dit jaar met succes 4 jongen grootbracht aan de tribune P3000, enz. Broedvogels die zich vlakbij de schietstand vestigen zullen nooit gewinnen aan de schoten tijdens het broedseizoen en zullen hun territoria verlaten. Ongeacht of/waar deze zich vervolgens opnieuw kunnen/zullen vestigen kan deze vorm van verstoring enkel en alleen als significant beoordeeld worden.

Hetzelfde geldt ook voor doortrekkende en overwinterende vogelsoorten, zoals de klaptekster. Deze zeldzame Rode Lijstsoort is inmiddels als broedvogel uit gans Vlaanderen verdwenen, maar overwintert nog jaarlijks in zeer klein aantal in enkele grotere, verstoringvrije heidegebieden in de provincies Antwerpen en Limburg, waaronder het Groot Schietveld. Overwinterende klapteksters bezetten zeer grote territoria gezien het lage voedselaanbod op heideterreinen tijdens het winterseizoen. De schietstand P3000 maakt elke winter van eind oktober tot eind maart/begin april onderdeel uit van één van de twee territoria van overwinterende klapteksters van het Groot Schietveld. De exploitatie van een kleiduifschietstand is onverenigbaar met de rust en andere ecologische vereisten die deze soort stelt aan haar winterterritorium.

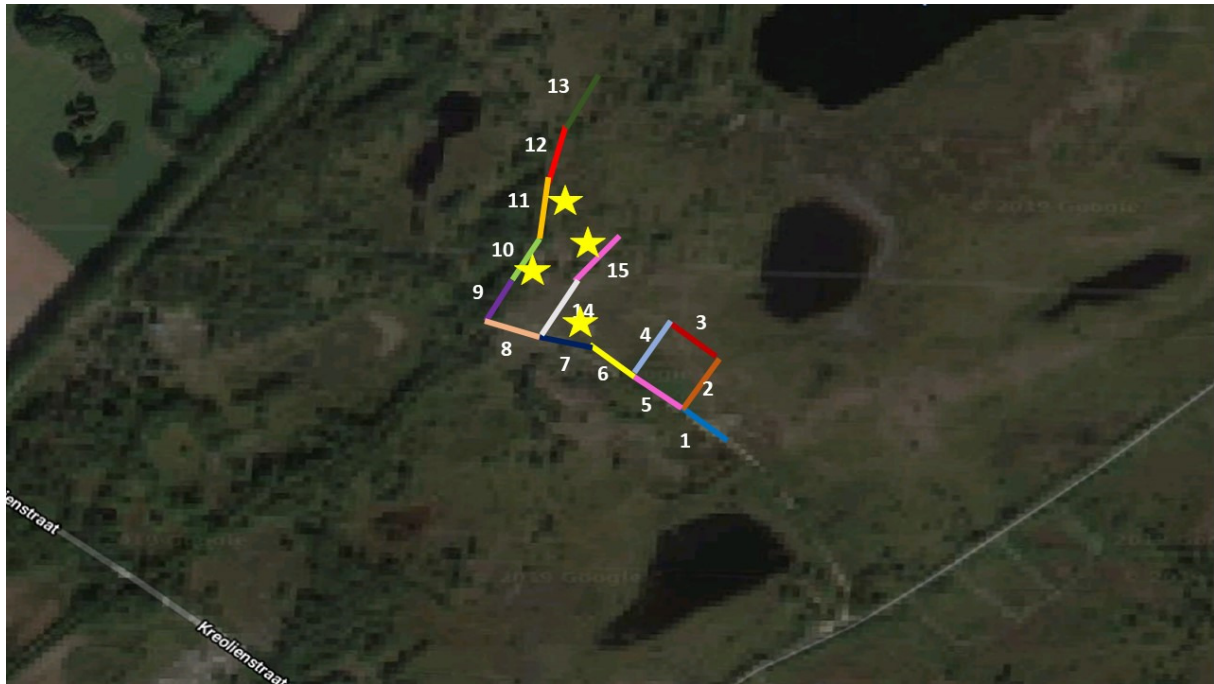


Figuur 5. Ligging van broedterritoria van nachtzwaluw in 2019 ten opzicht van de schietstand P3000.

- Wat betreft het voorkomen van ongewervelden zoals vlinders, libellen en (loop)kevers wordt in de vergunningsaanvraag gesteld dat *“hun aanwezigheid in de nabijheid van het projectgebied beperkt en eerder toevallig is, en dat de grote populaties elders in het Groot Schietveld voorkomen”*. Er wordt dan ook geconcludeerd dat *“het project geen invloed heeft op de libelle, de kever, de vlinder en andere kleine fauna.”*

Ook deze stelling getuigt van bijzonder weinig inzicht en kennis over de verspreiding en de ecologie van deze faunagroepen. De verspreiding van vele soorten vlinders, libellen en andere ongewervelden is allesbehalve toevallig; ze wordt strikt bepaald door de zeer specifieke ecologische vereisten die vele van deze soorten aan hun leefgebied stellen. Ook de beweringen dat hun aanwezigheid in de nabijheid van het projectgebied toevallig is en dat de grote populaties elders in het gebied voorkomen zijn totaal uit de lucht gegrepen. Daaruit vervolgens afleiden dat het project geen effect zal hebben op deze fauna-elementen is andermaal een loze en vluchtige bewering die niet ondersteund wordt door gedegen kennis en wetenschappelijk gefundeerd onderzoek.

Figuur 6 toont de huidige verspreiding van heivlinder op het Groot Schietveld in 2019. Deze habitattypische soort komt momenteel nog maar op één locatie op het Groot Schietveld voor, met name op de zandige heide in en nabij het projectgebied aan de schietstand P3000.



Figuur 6. Verspreiding van de heivlinder 2019 op het Groot Schietveld anno 2019.

Dat deze sterk bedreigde vlinder uitgerekend op en rond het projectgebied van de kleiduijschietstand voorkomt is echt niet toevallig. Deze zone is één van de best bewaarde hoger gelegen, zandige delen van het gebied en zodoende één van de laatste sites die nog voldoen aan de ecologische vereisten van deze soort. Uit alle andere delen van het gebied is de soort momenteel reeds volledig verdwenen.

De heivlinder heeft de afgelopen jaren een sterke terugval gekend in gans Vlaanderen, waarbij aantallen zijn gedecimeerd in amper 10 jaar tijd, zo ook op het Groot Schietveld. Om deze soort van uitsterven te redden werd inmiddels in Vlaanderen een soortbeschermingsprogramma voor deze vlinder van kracht. In het kader van dat programma werden in het najaar van 2019 een aantal inrichtingswerken uitgevoerd pal naast het projectgebied om de restanten van het nog aanwezige leefgebied te herstellen, uit te breiden en te verbinden. Elke toename van verstoring zal ongetwijfeld een zware hypotheek leggen op de slaagkansen van deze herstelmaatregelen en dreigt te leiden tot het volledig uitsterven van deze reeds sterk bedreigde vlindersoort op het Groot Schietveld...

De beoogde locatie voor deze schietstand ligt ook pal aan de rand van het actueel leefgebied van de Maanwaterjuffer, een habitattypische soort die in heel Vlaanderen nog slechts op 5 plaatsen voorkomt, en waarvoor deze locatie werd opgenomen in een meetnet dat voor deze soort in heel Vlaanderen werd uitgerold. Tevens ligt de locatie van kleiduijschietstand pal in het midden van de belangrijkste site voor loopkevers op het Groot Schietveld. Van de 18 soorten die op deze site voorkomen zijn er negen opgenomen in de Rode Lijst, waaronder *Harpalus flavescens*, een soort die in geheel België met uitsterven bedreigd is, en waarvan het voorkomen de laatste 10 jaar nog slechts op 5 locaties in Vlaanderen kon bevestigd worden. De uitbouw en het voorziene onderhoudsbeheer van een kleiduijschietstand op deze locatie zou een nieuwe barrière vormen voor de herstel- en uitbreidingsmogelijkheden van deze sterk bedreigde soorten.

Bovenstaande zijn slechts enkele voorbeelden van de vele tekortkomingen aan de passende beoordeling waardoor de analyse van impact op de beschermde habitattypes en leefgebieden van

bijlage- en habitattypische soorten ontoereikend is en de significantie daarvan vaak te laag wordt ingeschat.

Volgens de aanvragers zal de exploitatie van deze schietstand tot gevolg hebben dat er in een 'worst case scenario' jaarlijks tot 227 ton kleiduiftargets en 61 ton staalhagel gebruikt zullen worden op de kleiduifschietstand. In het beste geval zullen daarvan 'slechts' 7,95 ton kleiduiffragmenten en 3,05 ton staalhagel niet gerecupereerd worden en dus in de impactzone blijven liggen/accumuleren. De verspreiding en accumulatie van zo'n grote volumes van gebiedsvreemd materiaal bestaande uit zand/klei van ongekende oorsprong/samenstelling en weekijzer in de aanwezige beschermde habitattypes en leefgebieden van bedreigde en beschermde soorten is niet te verantwoorden en valt niet te rijmen met de behouds- en herstelopgave die beoogd en opgelegd wordt door de Europese natuurrichtlijnen.

Voorts zijn er terechte vragen te stellen bij de haalbaarheid en efficiëntie van voorgestelde methode om een gedeelte van deze gebiedsvreemde materialen uit het gebied te verzamelen. De voorgestelde methode voor het recupereren van kleiduiffragmenten wordt reeds toegepast elders, doch steeds op vlakke gazonstroken, die totaal niet te vergelijken zijn met een heideterrein met aanzienlijk microreliëf en een natuurlijke structuurrijke heidevegetatie van 50-70 cm hoog. De voorgestelde methode voor het recupereren van staalhagel is louter experimenteel op zeer kleine schaal uitgetoet. De indiener stelt hierover zelf dat de uitvoering van deze methode afhankelijk is van technische mogelijkheden en budgettaire haalbaarheid en dat het effectieve succes dus vandaag nog niet kan worden ingeschat. In realiteit riskeert er dus jaarlijks tot 51 ton staalhagel in het gebied te accumuleren. Om beide opkuismethodes efficiënt te kunnen toepassen zou de gehele impactzone genivelleerd en de vegetatie onnatuurlijk kort gehouden moeten worden, wat niet strookt met de ecologische vereisten inzake structuur van de beoogde habitattypes, noch met de huidige situatie op het terrein.

Nergens in het dossier is beschreven hoe vaak de zone zal afgereden worden met een tractor waaraan een grasmachine, een borstelmachine of een recuperatiemachine voor de proppen bevestigd is, en tot welke bodemverharding dit zal leiden, noch wat de gevolgen daarvan op de doelhabitats en –soorten zullen zijn. Het hoeft geen betoog dat het herhaaldelijk machinaal 'opborstelen' van deze materialen sowieso nefast zou zijn voor de aanwezige adders, levendbarende hagedissen, amfibieën, heivlinders, heideblauwtjes, maan- en andere waterjuffers, de vele soorten loopkevers (waaronder 9 rode lijstsoorten) en alle andere microfauna die voorkomen in de impactzone van de geplande kleiduifschietstand.

De accumulatie van deze gebiedsvreemde materialen mag overigens niet los gezien worden van het feit dat er in de onmiddellijke omgeving nog steeds massa's kleiduifrestanten van de vroegere kleiduifschietstanden aanwezig zijn, zowel in de omliggende vegetaties als in de vennen (zie figuur 7). Ook toen werd herhaaldelijk toegezegd dat kleiduifresten op regelmatige basis uit het gebied zouden opgeruimd worden... Eveneens zijn er ongetwijfeld nog aanzienlijke concentraties van lood(hagel) in de bodem en in de waterbodems van de omliggende vennen terug te vinden. De sanering van dit historisch passief werd vroeger nooit opgelegd en wordt ook nu weer zelfs niet in beschouwing genomen. Ook de cumulatieve effecten van de bijkomende accumulatie van gebiedsvreemde stoffen bovenop deze historische verontreiniging worden niet in beeld gebracht...



Figuur 7: Accumulatie van kleiduifragmenten in het Huikven op het Groot Schietveld ten gevolge van eerdere kleiduifschietingen in de directe omgeving van de nieuw geplande schietstand

Ook de analyse en inschatting van andere eventuele cumulatieve effecten laat veel te wensen over. Inzake cumulatieve effecten op soorten stelt de indiener dat *“er geen soliede basis is om te stellen dat er cumulatieve effecten met het militair gebruik zullen zijn; doch dat er wel een cumulatief effect kan worden vermoed”*. Verder stelt de indiener dat *“deze cumulatieve effecten niet van dezelfde aard en dus ook niet optelbaar zijn”*. Hij concludeert dat *“bij gevolg geen conclusieve uitspraak kan gedaan worden over een cumulatief effect ten nadele van de soorten dat uitgaat van de kleiduifschiet-activiteit en van de militaire activiteiten samen”*. Het hoeft geen betoog dat een veelvuldige betreding door schutters en regelmatig gebruik van tractoren in functie van afvalbeheer een cumulatief effect zal hebben met de effecten die gepaard gaan met het gebruik als artillerieschietstand. Zwaar rollend materiaal laat nu eenmaal sporen achter in een zandige bodem en leidt tot bodemverdichting.

Inzake geluidshinder is cumulatieve impact al even evident. De geluidshinder door militaire activiteiten is zeer beperkt in tijd, hoogstens enkele uren per dag en enkele dagen in de week, vaak zelfs totaal afwezig gedurende langere perioden. De aanvrager vraagt om – gefaseerd – zowat alle resterende tijd te mogen gebruiken (2 volle dagen tijdens de week van 10:00 tot 22:00, drie bijkomende avonden tijdens de week van 16:00 tot 22:00, elke zaterdag van 08:00 tot 22:00, en elke zondag van 08:00 tot 19:00). Het hoeft geen betoog dat een uitbreiding van schietactiviteiten van drie dagen in de week (van 08:00 tot 16:00) naar een volle zeven dagen (van 08:00 tot 22:00) wel degelijk zal leiden tot een bijkomende geluidsbelasting en een grotere cumulatieve verstoring van de aanwezige natuurwaarden, minstens in de directe omgeving van de kleiduifschietstand.

In de vergunningsaanvraag is sprake van de lozing van overtollig regenwater in een ‘krater’ die echter gelegen is ten midden van actueel habitat van het type 2330. De mogelijk impact hiervan op het aanwezige habitat wordt niet onderzocht. Voorts is er sprake van de aanleg van sanitair en van een

waterreservoir voor eigen watergebruik (behalve sanitair). Nergens wordt in beeld gebracht wat er met het resulterende afvalwater zal gebeuren en wat daarvan de mogelijke impact op de aanwezige habitattypes kan/zal zijn.

De voorgestelde toegangsroute tot de kleiduifschietstand langs de Kreolienstraat en vervolgens via een bospad tot aan de geïmproviseerde parking naast de tribune aan schietstand P3000 doorkruist belangrijke leefgebieden van tal van Europees en/of Vlaams beschermde amfibieën en reptielen. Al deze soorten maken jaarlijks meermaals trekbewegingen tussen voortplantings-, overwinterings- en foerageergebieden. Op basis van de huidige kennis van hun aantallen en verspreiding in het gebied kan gesteld worden dat jaarlijks (berekend met gemiddelden per ven en % bezette vennen, en vertrekkende vanuit een actieradius van ca 1 km over het gehele jaar) meer dan 1000 heikikkers en 10.000 poelkikkers de onverharde wegen doorheen het gebied zullen oversteken. Dat ook adders veelvuldig de onverharde wegen in het gebied oversteken wordt aangetoond door de talrijke geregistreerde waarnemingen van Adder op deze wegen zoals weergegeven op de kaart in figuur 8. Let wel, de 189 waarnemingen aangeduid op deze kaart betreffen ook hier weer slechts toevallige waarnemingen langs de meest frequent bezochte wegen. De mate waarin adders deze en andere wegen in het gebied oversteken is nooit systematisch gemonitord en zal dus in realiteit veel hoger liggen dan dat deze kaart doet vermoeden. Ondanks het zeer beperkt aantal wagens dat momenteel gebruik maakt van deze wegen vallen er nu reeds heel wat verkeerslachtoffers op deze wegen. Zo heeft meer dan 10% van de adderwaarnemingen aangeduid op deze kaart nu reeds betrekking op verkeerslachtoffers. De toename van verkeer – louter omwille van recreatieve doeleinden – zal ongetwijfeld leiden tot een evenredige toename van het aantal verkeerslachtoffers onder de strikt beschermde reptielen en amfibieën over heel de lengte van deze voorgestelde toegangsroute tot de geplande schietstand.



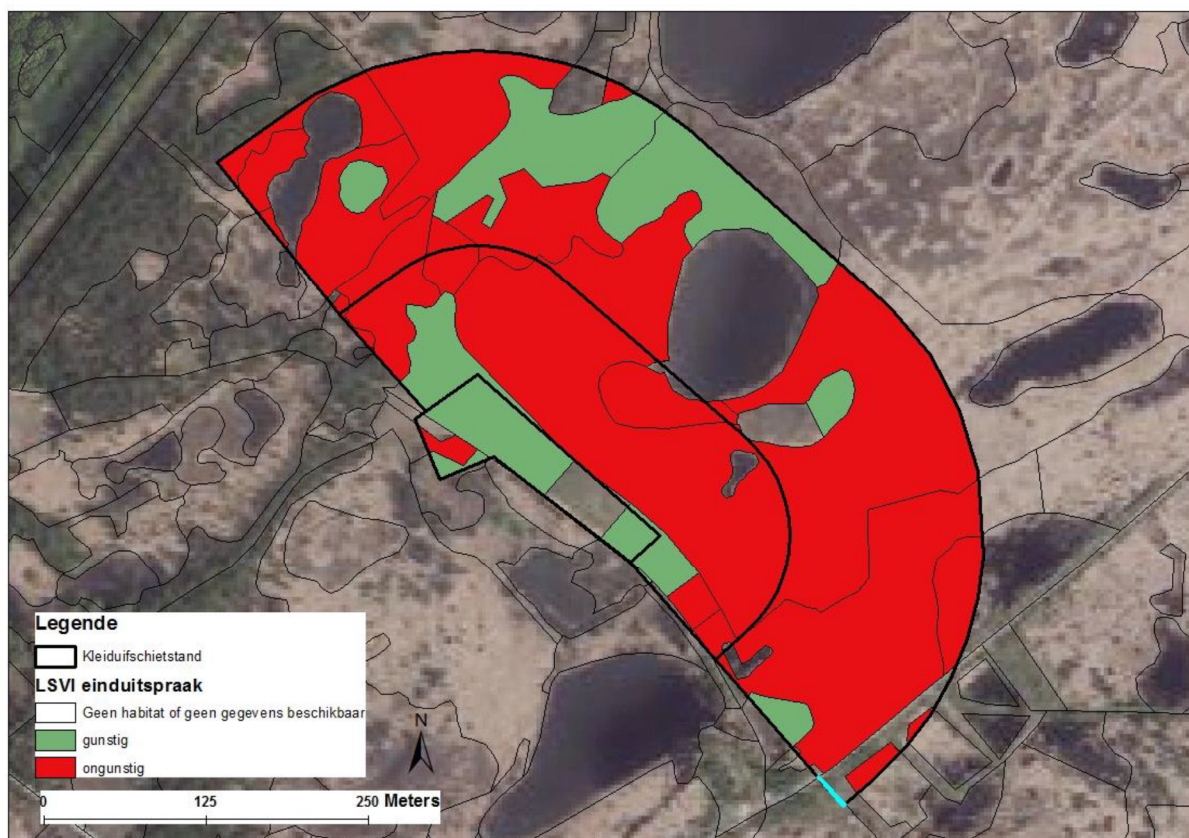
Figuur 8: Waarnemingen van adder op de belangrijkste onverharde wegen in het Groot Schietveld (n= 189, data uit de adderdatbank)

In de projectomschrijving en passende beoordeling wordt zelfs geconcludeerd dat dit project een bijdrage zal leveren aan het natuurbeheer van het gebied en dus een positieve bijdrage zal leveren aan de doelstellingen van het Europese en Vlaamse natuurbeleid. Los van het feit dat bv de voorgestelde aanpak voor de verwijdering van kleiduiffragmenten en hagel op zich al het tegenovergestelde aantoon, kan/mag deze mooie intentieverklaring ook niet mee in rekening worden gebracht om de impact van deze inrichting en activiteit op de natuurwaarden te beoordelen. Immers, het Europese

Hof van Justitie heeft in een arrest van 21 juli 2016 andermaal beklemtoond dat de ontwikkeling van een toekomstig natuurlijke habitat waarvan de realisatie pas zal worden voltooid na de beoordeling van de significantie van de mogelijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied, bij de passende beoordeling bedoeld in artikel 6, lid 3 habitatrichtlijn, niet als mitigerende maatregel in aanmerking mag worden genomen. Dus de natuur die de kleiduifschietclub op en rond haar schietstand beoogt te ontwikkelen mag niet in aanmerking worden genomen bij de beoordeling van de mogelijke impact van de inrichting en exploitatie van de kleiduifschietstand op de aanwezige natuurwaarden. Bovendien wordt het gebied nu reeds door ANB beheerd/heringericht in functie van de beoogde natuurdoelstellingen...

Uit bovenstaande kan en mag alleen maar besloten worden dat de inrichting en exploitatie van deze kleiduifschietstand wel degelijk een impact zal hebben op tal van beschermde natuurwaarden. De passende beoordeling laat alleszins niet toe om uit te sluiten dat er geen impact kan/zal zijn.

Indien de betrokken habitattypes en soorten zich in een ongunstige staat van instandhouding bevinden, dicteert de wetgeving en de rechtspraak dat elke impact per definitie en de facto als 'significant' moet beoordeeld worden. Onderzoekers van het INBO hebben de afgelopen jaren de habitattypes op het Groot Schietveld opnieuw in kaart gebracht en hun huidige staat van instandhouding geëvalueerd. De staat van instandhouding van de actueel aanwezige habitats op de project- en impactzone (zie figuur 9), op het gehele Groot Schietveld en op Vlaams niveau werd daarbij als 'ongunstig' geëvalueerd.



Figuur 9. Evaluatie van de lokale staat van instandhouding voor de habitatwaardige vegetaties binnen het projectgebied van de geplande kleiduifschietstand (Bron: De Saeger *et al.* 2019, INBO.A.3746).

Elke impact ten gevolge van de inrichting en exploitatie van de geplande kleiduifschietstand moet dan ook als significant te worden beschouwd. Bijgevolg dient volgens de geldende procedures van de

Europese Habitatrichtlijn ook aangetoond te worden dat er enerzijds geen natuurvriendelijkere alternatieven voor dit project bestaan en dat er anderzijds dwingende en dringende redenen van een hoger maatschappelijk belang dan het Europese natuurbehoud bestaan om dit project conform de bindende bepalingen van de Europese natuurrichtlijnen te vergunnen.

Wat betreft de alternatievenafweging werden in het kader van dit project enkele alternatieve locaties op het Groot Schietveld bekeken. De impact op de aanwezige natuurwaarden en op het belang van deze locaties in functie het behoud/herstel van de gunstige staat van instandhouding werd evenwel niet ten gronde bekeken. Zo laat de voorliggende alternatievenvergelijking alleszins onvoldoende toe om op een objectieve manier het belang van de onderzochte alternatieven te beoordelen en te vergelijken op basis van het al dan niet actueel voorkomen van de verschillende beschermde habitattypes, soorten en leefgebieden van de doelsoorten op en rond de sites, van hun huidige lokale staat van instandhouding, van de mate waarin deze al dan niet kunnen hersteld worden, enz. Voorts werden enkel en alleen locaties binnen deze Speciale Beschermingszone onderzocht. Nochtans wordt in de voorliggende projectomschrijving duidelijk gesteld dat deze schietstand niet mag bekeken worden als een schietstand die enkel aan de behoefte van één lokale club moet voldoen, maar dat deze inrichting wel degelijk zoveel als mogelijk de behoefte aan bijkomende capaciteit voor heel Vlaanderen dient in te vullen. Welnu, in dat geval moet het alternatievenonderzoek dan ook veel verder reiken dan enkel en alleen het Groot Schietveld. Daartoe bestaat overigens wel degelijk een limitatieve kaart voor geheel Vlaanderen waarop alle zones zijn afgebakend die, binnen het huidig wetgevend kader, in aanmerking kunnen komen als bijkomende locatie voor geluidshinderlijke sporten. Het Groot Schietveld, noch enig ander N2000-gebied, werden in die kaart opgenomen als potentieel vergunbare locatie. Er bestaan dus wel degelijk tal van andere, voor de Europees beschermde natuur minder schadelijke locaties dan het Groot Schietveld om de Vlaamse behoefte van deze recreatieve vorm en sportactiviteit verder in te vullen...

Voorts kan een project dat enkel een recreatieve of sportieve doelstelling beoogt, niet beschouwd worden als een dwingende en dringende reden van een hoger maatschappelijk belang dan het Europese natuurbehoud.

Last but not least wordt in het management plan van het Groot Schietveld een vermindering van de recreatieve druk op het gebied gedefinieerd als één van de prioritaire acties die nodig zijn voor het herstel/behoud van de gunstige staat van instandhouding in deze Speciale Beschermingszone. De inplanting van deze kleiduifschietstand zou enkel en alleen leiden tot meer recreatieve druk. Het vergunnen van deze infrastructuur zou dus volledig in strijd zijn met het managementplan en bij voorbaat een hypotheek leggen op de haalbaarheid van de gunstige staat van instandhouding in deze belangrijke Speciale Beschermingszone.

CONCLUSIE:

De Passende Beoordeling laat niet toe om te besluiten dat dit project geen effect zal/kan hebben op de actueel aanwezige Europees beschermde natuurwaarden en/of op het behoud/herstel van hun gunstige staat van instandhouding. Gezien de ongunstige staat van instandhouding zowel lokaal als op Vlaams niveau van de betrokken habitattypes en soorten dient elke impact de facto als 'significant' beschouwd te worden. De Vlaamse overheid heeft zelf talloze valabele natuurvriendelijkere alternatieve locaties voor geluidshinderlijke sporten zoals kleiduifschieten in Vlaanderen in kaart gebracht. Kleiduifschieten kan niet als een dringende en dwingende reden van een hoger maatschappelijk belang dan het Europees natuurbehoud beschouwd worden. Dit project kan dus per definitie nooit conform de bindende bepalingen van Art. 6.3 en 6.4 van de Europese Habitatrichtlijn vergund worden.

2. In tegenstrijd met de bepalingen van de Vlaamse natuurwetgeving

Op basis van de hierboven reeds vermelde impact op de belangrijke natuurwaarden zou het vergunnen van voorgestelde project eveneens in strijd zijn met de algemene zorgplicht en het standstill-principe van het Vlaamse natuurdecreet en met de wetgeving inzake soortenbescherming, o.a. door rechtstreeks ruimtebeslag, toenemende verstoring, accumulatie van gebiedsvreemde materialen (zie boven), enz. Art. 20 van het soortenbeschermingsbesluit van 15/05/2009 voorziet overigens geen enkele afwijkingsgrond voor de beoogde activiteit.

De accumulatie van gebiedsvreemde materialen zal ongetwijfeld ook een impact hebben op de instandhouding en verdere ontwikkeling van de aanwezige heidevegetaties en vennen, en is in die zin ook in strijd met het verbod op wijzigen van beschermde vegetaties. Dit project zou tevens bij voorbaat een hypotheek leggen op de doelstellingen van verschillende soortenbeschermingsplannen die inmiddels door de Vlaamse overheid zijn goedgekeurd en/of in voorbereiding zijn (heivlinder, kamsalamander, rugstreeppad, heikikker, poelkikker, ...). Concrete voorbeelden hiervan werden hierboven reeds toegelicht.

Tot slot dient hier nog vermeld dat door het vergunnen van deze kleiduifschietstand de resultaten van reeds gemaakte en geplande investeringen door andere overheidsdiensten en actoren in het natuurbeheer ivf het bereiken van de gunstige staat van instandhouding in één klap ongedaan zouden worden gemaakt. Zo investeert ANB jaarlijks in het maaibeheer van de strook waarop de schietstanden gepland zijn, om alzo de impact van het gebruik van deze site als stellingplaats voor artillerie te milderen en/of te compenseren. In het najaar van 2019 werden opnieuw belangrijke investeringen gedaan in de directe nabijheid van de schietstand en in de impactzone voor het herstel van de beoogde heidehabitats, voor het behoud/herstel van de heivlinder, enz. Ook Pidpa heeft in het kader van de vergunning van haar waterwinning reeds tal van mitigerende en compenserende maatregelen op het terrein uitgevoerd. Zo is er ook de geplande investering van de overheid om langs de rijksweg tussen Wuustwezel en Brecht een aantal ecotunnels aan te leggen om het aantal verkeersslachtoffers – onder meer onder amfibieën en reptielen – te verminderen. De baten van deze significante investering zouden volledig verloren gaan door het toenemend aantal slachtoffers op de onverharde wegen elders in het gebied (zie hoger).

CONCLUSIE:

Het verlenen van deze vergunning zou een ernstige inbreuk betekenen op meerdere algemene principes en bindende bepalingen van de Vlaamse natuurwetgeving en tevens leiden tot kapitaalsvernietiging van eerder gemaakte en geplande investeringen ivf natuurbehoud.

3. Onverenigbaar met de principes van een degelijk beleid inzake ruimtelijke ordening

De huidige wetgeving inzake ruimtelijke ordening blijft bijzonder beperkt en vaag rond de bestemming 'militair domein'. Bijgevolg wordt de witte kleur van militaire domeinen op de huidige gewestplannen vaak geïnterpreteerd als 'blanco' en niet als een volwaardige bestemming beschouwd. In het KB van 1972 rond de gewestplanvoorschriften wordt "militair domein" wel degelijk als bestemming vermeld (art 17.6.1). Verder in datzelfde besluit worden echter geen voorschriften aan deze bestemming gekoppeld. Dit in scherp contrast met zowat alle andere bestemmingen waarvoor via voorschriften en bijkomende gebied specifieke verordeningen verder wordt verduidelijkt wat er binnen deze bestemmingen mogelijk en niet mogelijk is, en zeker in die gevallen waar deze mogelijkheden afwijken van de hoofdbestemming van het gebied. De enige bijkomende bepaling die er rond militaire domeinen in dit KB is opgenomen is enkel en alleen van toepassing op woongelegenheden. Daarrond

wordt in art.17.6.0 in algemene termen gesteld dat in – onder meer – militaire domeinen woongelegenheden is toegestaan voor zover die noodzakelijk is voor de goede werking van de inrichtingen. Het gebrek aan verdere voorschriften en verordeningen impliceert dat militaire domeinen enkel en alleen bestemd zijn voor militair gebruik. In deze context dient tevens gewezen op de algemene bepaling in de Europese Vogelrichtlijn dat de ruimtelijke bestemming in de aangewezen Vogelrichtlijngebieden niet in strijd mag zijn met het beschermde statuut van deze gebieden.

De voorliggende vergunningsaanvraag – ingediend door twee burgers namens een sportclub – heeft niets te maken met militair gebruik en is geenszins noodzakelijk voor de benutting en goede werking van het gebied als militair domein. Bij gevolg kan de vergunning voor deze recreatieve schietstand niet verleend worden zonder voorafgaandelijke wijziging van de huidige ruimtelijke bestemming naar een andere bestemming waarin deze infrastructuur wel vergunbaar kan zijn. Er bestaan tal van voorbeelden waarbij de Vlaamse overheid voor overbodig geworden onroerende goederen van het federale ministerie van Defensie eerst de nodige gewestplanwijzigingen diende door te voeren vooraleer deze voor andere doeleinden konden aangewend worden. Deze bestemmingswijzigingen werden steeds gemotiveerd met de stelling dat de inkleuring op de bestaande gewestplannen als militair domein andere toepassingen van deze goederen niet toelaat. Indien deze vergunning wel kan afgeleverd worden binnen de huidige ruimtelijke bestemming van dit Vogelrichtlijngebied, dan kan daaruit alleen maar besloten worden dat de huidige invulling en (het gebrek aan) voorschriften van de ruimtelijke bestemming ‘militair domein’ niet voldoen aan de hierboven vernoemde bepaling van de Europese Vogelrichtlijn.

In art 19 van het zelfde KB van 1972 wordt - eveneens in algemene termen - gesteld dat vergunningen slechts afgegeven kunnen worden indien de uitvoering van de handelingen en werken verenigbaar is met de goede plaatselijke ordening. De inrichting en exploitatie van een recreatieve infrastructuur die overlast bezorgt in de wijde omgeving is niet verenigbaar met de goede plaatselijke ordening.

Voorliggende aanvraag voldoet ook niet aan de bepalingen van artikel 4.4.4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Paragraaf 1 van dat artikel stelt dat *“in alle bestemmingsgebieden, naast de handelingen die gericht zijn op de verwezenlijking van de bestemming, ook handelingen kunnen worden vergund die gericht zijn op het sociaal-culturele of recreatieve medegebruik, voor zover ze door hun beperkte impact de verwezenlijking van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen. Voor niet van vergunningsplicht vrijgestelde handelingen die verbonden zijn met occasionele of hoog dynamische sociaal-culturele of recreatieve activiteiten, kan slechts een tijdelijke omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen worden afgeleverd, of een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen onder de voorwaarde dat de betrokken handelingen slechts gedurende een specifieke periode of op bepaalde momenten aanwezig kunnen zijn. Sociaal-culturele of recreatieve activiteiten waarvan de inrichtingen een omgevingsvergunning voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit vereisen, kunnen slechts op occasionele basis worden toegestaan.”*

De voorliggende aanvraag bevat een ingedeelde inrichting of activiteit waarbij de schietactiviteiten niet op occasionele basis worden uitgevoerd en kan bijgevolg niet conform dit artikel vergund worden. De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening voorziet voorts geen verdere afwijkingsbepalingen die kunnen toegepast worden om deze recreatieve activiteit zonevreemd te vergunnen. De aanvraag valt niet onder het toepassingsgebied van artikel 4.4.7§2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening inzake de stedenbouwkundige handelingen. De aanvraag voldoet evenmin aan de bepalingen van artikel 5.6.7 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Voorts heeft de Vlaamse administratie die bevoegd is voor ruimtelijke ordening in haar advies rond de vorige vergunningsaanvraag voor deze kleiduifschietstand eenduidig en onweerlegbaar aangetoond dat de inrichting en exploitatie van een kleiduifschietstand op deze locatie niet verenigbaar is met de goede ruimtelijke ordening en zowel de

sociaal-culturele, de esthetische, de historische, de natuur- en de landschapswaarden van het gebied schendt. Conform de bepaling van artikel 4.3.1§1 en §2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening kan de aanvraag dan ook enkel geweigerd worden.

De voorgestelde locatie voor de kleiduifschietstand ligt niet aan een uitgeruste weg. De voorgestelde toegangsroute langs de Kreolienstraat en een onverharde bosweg zijn niet uitgerust voor zwaar verkeer voor aanvoer van materiaal en afvoer van afval, en al helemaal niet voor zware vrachtwagens met aanhangwagens van 21 ton waarvan sprake in de aanvraag. De slechte staat van de Kreolienstraat zal ongetwijfeld leiden tot vragen voor meer onderhoud en herstel, wat tot een belangrijke meerkost voor de gemeente Brecht zal leiden, en/of tot het gebruik van andere, verharde toegangswegen, zoals de A. Boelstraat, dus dwars door de woonwijk.

Deze aanvraag past verder ook niet binnen de beleidsprincipes van de Vlaamse overheid inzake de ruimtelijke inplanting van bijkomende terreinen voor lawaaihinderlijke sporten en het spreidingsmodel dat de Vlaamse overheid hierrond vooropstelt waarbij gestreefd wordt om per provincie 2 kleiduifschietstanden te vergunnen. In gans Vlaanderen zijn er volgens de onderbouwing en motivering voor deze vergunningsaanvraag momenteel slechts 2 vergunde kleiduifschietstanden, beide in de provincie Antwerpen. Volgens het spreidingsmodel moet in de eerste plaats beter gezocht worden naar bijkomende faciliteiten in de andere provincies, eerder dan een derde schietstand in andermaal dezelfde provincie te vergunnen.

De claim dat deze bijkomende kleiduifschietstand in de provincie Antwerpen toch nog nodig zou zijn omdat er geen enkele van de bestaande kleiduifschietstanden voldoet aan de Olympische standaard wordt rechtstreeks tegengesproken door Sport.Vlaanderen. In haar brief dd. 3 oktober 2016 omtrent de beroepsprocedure rond de milieuvergunning voor de kleiduifschietstand van Herentals stelde deze immers: *“De schietstand werd recent volledig gerenoveerd en beantwoordt nu aan de Olympische standaarden”*.

Deze aanvraag past al evenmin binnen de bepalingen van de strategisch visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen die op 20 juli werd goedgekeurd door de Vlaamse overheid:

- het daarin beoogde “gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte” is hier niet van toepassing aangezien dit project niet leidt tot een win-win voor natuur en sport, integendeel zelfs. Dit beleidsplan is in de juridisch hiërarchie ondergeschikt aan Europese richtlijnen en kan dus geen inbreuk of afwijking van de bindende bepalingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn verantwoorden.

- ook de visie inzake “de verhoging van het ruimtelijk rendement” bij de ontwikkeling van hoog-dynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur is hier niet van toepassing. Een private kleiduifschietstand op een militair domein dat niet toegankelijk is voor recreanten en toeristen kan onmogelijk als toeristisch-recreatieve infrastructuur beschouwd worden.

Overigens, voor wat betreft lawaaisporten kunnen de strategische visies van de Vlaamse overheid inzake gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte, win-win en verhoging van ruimtelijk rendement het meest efficiënt en gezamenlijk ingevuld worden door het gebundeld huisvesten van diverse lawaaisporten op de reeds bestaande en daartoe bestemde terreinen die momenteel slechts door één lawaaihinderlijke sport gebruikt worden (motorcrossterreinen, racecircuits, ...), uiteraard zonder daarbij afbreuk te doen aan de vigerende wettelijke normen en beleidskaders inzake milieu, natuur en ruimtelijke ordening.

CONCLUSIE:

De inplanting van deze louter recreatieve sportinfrastructuur in een militair gebied valt geenszins te rijmen met de principes van een degelijk beleid inzake ruimtelijke ordening. Voorts zou dit volledig in tegenspraak en onverzoenbaar zijn met de algemene visies en krijtlijnen van het Vlaamse beleid inzake de inplanting en spreiding van bijkomende kleiduifschietstanden over gans Vlaanderen. De strategische visies van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen inzake het streven naar win-win door gemeenschappelijk gebruik van de open ruimte en het verhogen van het ruimtelijk rendement kunnen voor lawaaisporten veel beter en efficiënter gerealiseerd worden door de bundeling van meerdere lawaaisporten op reeds bestaande infrastructuur in de daartoe bestemde gebieden.

4. Onaanvaardbare bijkomende geluidsbelasting op de aanpalende woonwijken en zorginfrastructuur van Gooreind

De geplande schietstand is op amper 500 m afstand gelegen van de dichtstbij gelegen woonwijken van Gooreind. Het gaat daarbij om relatief nieuwe woonwijken waar vandaag (en in de nabije toekomst) nog steeds nieuwe huizen bijgebouwd (zullen) worden. Verder zijn er iets verder noordwaarts, op een afstand van ca 1100 m en eveneens aangrenzend aan het militair domein, ook een CODA-centrum voor palliatieve zorgen en de woonzorgcampus Amandina gelegen. De inwoners van deze wijken weten maar al te goed welke geluidsbelasting kleiduifschieten met zich meebrengt. In het verleden waren reeds eerder twee kleiduifschietstanden actief in de directe nabijheid van de locatie waarvoor nu een vergunning wordt aangevraagd. Deze vroegere schietstanden veroorzaakten een aanzienlijke geluidsoverlast en gaven aanleiding tot vele klachten. De hele buurt reageerde zeer opgelucht en tevreden toen deze uiteindelijk geen vergunning kregen (ook niet in beroep) en vervolgens afgebroken werden. Er bestaat bij de omwonenden dan ook geen enkel draagvlak voor dit nieuwe initiatief dat enkel en alleen gezien wordt als andermaal een belangrijke bedreiging en aanslag op hun welverdiende avond- en weekendrust en hun rustige leefomgeving. Er bestaat wel een zekere tolerantie en begrip dat er in dit militair gebied geschoten wordt – ook met zwaar geschut – in functie van militaire oefeningen. Deze oefeningen dienen echter een hoog maatschappelijk belang en beperken zich tot enkele werkdagen in de week, steeds tijdens de reguliere werkuren, slechts zeer uitzonderlijk op avonden of 's nachts, en nooit tijdens de weekends. Deze bestaande geluidsbelasting mag geenszins misbruikt worden als excuus om een bijkomende geluidsbelasting voor het recreatieve plezier van enkelingen te rechtvaardigen. Integendeel, het zou de overheid sieren indien ze het draagvlak van de omwonenden voor de militaire geluidsbelasting zou belonen door in deze buurt strengere dan de gebruikelijke normen te hanteren voor elke nieuwe inrichting die een bijkomende geluidsbelasting met zich meebrengt.

Het vooruitzicht dat deze vergunning zou toelaten dat bovenop de militaire oefeningen nogmaals twee dagen in de week en alle weekenden, plus nog drie avonden per week nog een keer extra geknal bijkomt, louter en alleen voor de sport en het plezier van telkens een 20 tot 40 personen, is totaal onaanvaardbaar. Het feit dat de betrokken schietclub gewag maakt van een eventuele bijkomende uitbreiding van hun activiteiten die zelfs afwijkt van de in de VLAREM-wetgeving vermelde periodes getuigt dat deze club totaal geen gehoor heeft voor het gebrek aan maatschappelijk draagvlak voor hun hinderlijke activiteiten. Sprekend in die zin is de vaststelling dat het totaal aantal openingsuren waarvoor nu een vergunning wordt aangevraagd zelfs nog groter is dan in de vorige vergunningsaanvraag: naast weekenden en 2 volle werkdagen wordt gevraagd om te mogen schieten op 3 weekavonden jaar (was één avond in de vorige aanvraag). Men schat in dat er alzo uiteindelijk tot 294 dagen per jaar geschoten zal worden. De indiener noemt dit zelf en woordelijk een “realistische

inschatting van de verwachte bezetting". Hij verwacht dat deze bezetting in realiteit zal volstaan om de behoefte van 1485 schutters in te vullen die hier alzo in totaal tot 2.158.000 schoten per jaar kunnen lossen.

Opnieuw wordt in de vergunningsaanvraag gesteld dat men enkel gebruik zal maken van 'geluidsarme' munitie, dat er geschoten wordt in de richting weg van de huizen, enz. Maar de ervaring leert dat dit alles totaal geen soelaas brengt. Ook bij de vorige vergunningsaanvragen ter regularisatie van de eerdere kleiduifschietstanden op het Groot Schietveld werden dezelfde inspanningen en methoden vermeld om de overlast te beperken, maar dat nam niet weg dat het eindeloze geknal door heel de omgeving wel degelijk werd ervaren als onaanvaardbare geluidshinder. Ook de ervaringen met de bestaande kleiduifschietstanden in Herentals en Puurs/Ruisbroek leren dat deze milderende maatregelen weinig/geen soelaas bieden. In beide gevallen zijn de knallen hoorbaar tot op meerdere kilometers afstand en blijven ze tot veel overlast en klachten van de omwonenden leiden.

Ter onderbouwing van voorliggende vergunningsaanvraag werd door de aanvragers ook een geluidstudie ingediend. Daarin worden op ca 500 m van de schietstand LAeq 1 sec waarden van maximaal 43,4 dB(A) gemeten en wordt geconcludeerd dat de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen voor woongebieden valt (45 dB(A) overdag en 40 dB(A) s'avonds). Echter, volgens Vlarem II Artikel 4.5.3.1. §2 moeten deze normen voor nieuwe inrichtingen de facto verminderd worden met 5 dB(A), dus tot 40 dB(A) overdag en 35 dB(A) s' avonds. De conclusies van de geluidstudie zijn dus gebaseerd op foute, te hoge normen en zijn bijgevolg niet correct en misleidend. Deze vergunning wordt immers aangevraagd voor een nieuwe inrichting op een locatie waar nog nooit eerder zo'n inrichting werd vergund, en niet voor de herinrichting van een eerder vergunde inrichting op deze locatie. De kleiduifschietstand zal dus leiden tot een geluidsoverlast die hoger ligt dan de wettelijke normen en kan dus niet vergund worden.

Deze metingen van 'slechts' 43,4 dB(A) wijken overigens opvallend en significant af van alle gelijkaardige metingen die we terug konden vinden van andere bestaande kleiduifschietstanden in Herentals en in Puurs. In beide gevallen werden geluidsniveaus gerapporteerd die toch aanzienlijk veel hoger liggen (> 20 dB (A)) dan de metingen op het Groot Schietveld. Aangezien elke toename van 3 dB(A) overeen komt met een verdubbeling van het geluid, kan niet zo maar aan dit opvallend verschil voorbij gegaan worden.

De voorliggende studie is gebaseerd op LAeq 1 seconde-waarden die de korte, impulsieve en hoge geluidspieken van een schot uitvlakken tot een gemiddelde waarde gedurende één seconde, en die dus per definitie veel lagere waarden aangeven dan de reële geluidspieken die de schoten veroorzaken. De omgevingsnormen daarentegen zijn wel gebaseerd op reële waarden. Geluidsoverlast wordt immers bepaald door de echte geluidspieken en niet door de per tijdseenheid uitgevlakte, lagere waarden. In deze studie worden dus appels met peren vergeleken. Voorst worden in de Vlarem-wetgeving LAeq 1 seconde-waarden enkel vermeld voor schietstanden in afgesloten ruimtes (waar schoten veel langer nagalmen) en wordt expliciet vermeld dat deze normen niet gelden voor open schietstanden, noch voor het schieten met hagel. Bijgevolg kunnen/mogen deze uitgevlakte normen niet gebruikt worden om de overlast ten aanzien van de woonomgeving te evalueren.

Opvallend is eveneens de vaststelling dat van een eerdere geluidsmeting die zelfs bij zeer hoge achtergrondwaarden nog een duidelijke verhoging van het geluidsniveau registreerde ter hoogte van de Kreolienstraat niets meer terug te vinden is in het dossier. Wel wordt gewag gemaakt van een demonstratie in het bijzijn van enkele deurwaarders, maar daarbij is enkel melding van louter subjectieve vaststellingen en beoordelingen die nergens gestaafd worden met concrete,

wetenschappelijke, objectief te beoordelen geluidsmetingen aan de bron, van het achtergrondgeluid, correcties in functie van windkracht en –richting, enz.

De geluidhinder die de omgeving ervaart wordt overigens niet alleen bepaald door het geluidsniveau van ieder schot, maar evenzeer door de frequentie van schoten (in dit geval tot 10-tallen schoten per minuut, wat een veelvoud is van de gemiddelde frequentie die in Vlarem wordt gehanteerd voor schietstanden in gesloten ruimten), het tijdstip van de dag, het onderscheid tussen werkuren en avondrust, het onderscheid tussen werkdagen en weekendrust, enz. Dit alles wordt niet ten gronde mee afgewogen in de conclusies rond de geluidsimpact.

In een uitspraak in beroep van de schietstand in Puurs staat in dat verband ook nog het volgende vermeld: *“De deputatie ging er bij haar besluit van 20 maart 2014 ook vanuit dat de exploitant, zoals hij inderdaad zelf had vermeld in het aanvraagdossier, enkel de schietstand zou openen van zaterdag tot dinsdag en legde daarenboven nog als bijzondere voorwaarde op dat er op zondag tevens niet mocht worden geschoten; opgemerkt wordt hierbij dat er tijdens het toenmalige openbaar onderzoek 290 bezwaren waren en dat de AMV hierover het volgende stelde: “Dit intensieve gebruik overschrijdt ruimschoots de draagkracht van de omgeving: het geluid kan, afhankelijk van de windrichting en andere atmosferische omstandigheden, tot bijna 8 km ver gehoord worden (bijv. Lippelobos of ruim tot in Bornem) en overschrijdt aldus in alle richtingen de gemeentegrenzen. Uiteraard is alles zeer goed hoorbaar in de nabijgelegen straten en dorpskern van Ruisbroek, wat het grote aantal bezwaren (290) verklaart. Al sedert 1990 zijn er talrijke klachten, in 1993 waren er 214 bezwaarschriften, in 2009 waren er 225. De AMV verleent een ongunstig advies: de hinder van de inrichting overschrijdt het toelaatbare en er worden geen maatregelen voorgesteld om de hinder tot een aanvaardbaar niveau te beperken”*.

Bovenstaande bevestigt ook de eerdere ervaringen met de vroegere kleiduifschietingen op het Groot Schietveld dat het geknal wel degelijk hoorbaar zal zijn op grote delen van het grondgebied van de gemeenten Wuustwezel (incl. CODA en Amandina), Brecht en Brasschaat, en bijgevolg andermaal totaal overbodig en nutteloos tot ergernissen zal leiden bij vele mensen die in hun tuin ongestoord wensen te genieten van een rustige zomeravond of een welverdiende weekendrust. Ook de mensen die rust en bezinning zoeken in de kloostertuin achter Amandina of willen genieten van een rustige wandeling op de toegankelijke wegen in de omliggende bossen of op het Schietveld zelf zullen ongetwijfeld de talrijke knallen horen en als hinderlijk ervaren. In die context moet er ook op gewezen worden dat de geluidhinder door recreatieve en sportactiviteiten in deze regio onlangs reeds enorm is toegenomen, met name door de stuntvliegers met allesbehalve ‘geluidsarme’, vaak antieke motorvliegtuigen, afkomstig van de vliegclub op het Klein Schietveld op grondgebied Brasschaat. De emmer is dus reeds méér dan vol...

In de documenten rond een eerdere vergunning van Puurs vinden we ook het volgende terug: *“Volgens de exploitant zijn er weinig mogelijkheden om de geluidsproductie en de geluidsoverlast te beperken omdat quasi alle leden gebruik maken van geweren kaliber 12. Er wordt wel zoveel mogelijk gebruik gemaakt van patronen met een vulling van 24 gram in plaats van de maximum toegestane 28 gram. Er worden enkel patronen gebruikt met staalkorrels en de gebruikte kleiduiven hebben een PAK-arme samenstelling... ...Bij het beoordelen van de vergunningsaanvraag moet er door de bevoegde overheid uiteraard rekening worden gehouden met de eventuele bezwaren tijdens het nog lopend openbaar onderzoek. Gelet op de zonevreemd zijn van de inrichting, het groot aantal omwonenden die hinder kunnen ondervinden door het geluid van de schoten van de schietstand en het feit dat de exploitant niet kan aantonen dat de nodige maatregelen getroffen worden om de geluidsproductie en de geluidsoverdracht naar de omgeving te beperken, wordt er een ongunstig advies verleent voor de verdere exploitatie van de kleiduifschietstand. De PMVC volgt het ongunstig advies van de AMV”*

Zoals hierboven reeds vermeld wordt in het voorliggend aanvraagdossier ook gesteld dat er geschoten zal worden met geweren kaliber 12 en patronen van 24 tot 28 gram, identiek aan wat er in Puurs wordt gebruikt, maar volgens de getuigenissen van vele betrokken omwonenden biedt dat alles ook op de andere schietstanden weinig of zelfs geen soelaas...

Tot slot dient hier opgemerkt te worden dat er voor kleiduifschietstanden geen specifieke geluidsnormen meer werden opgenomen in Vlarem II, dit in sterke tegenstelling met bv gesloten schietstanden. Dit is niet ingegeven door het feit dat kleiduifschieten niet tot overlast leidt, maar louter en alleen om tegemoet te komen aan de vragen uit deze sportsector zelf. In dit luik van deze wetgeving primeert dus nog steeds het belang van één bepaalde sector boven de vrijwaring van het algemeen maatschappelijk belang, met name het voorkomen van overdreven milieudruk op de omgeving en de omwonenden. Deze hiaat in de wetgeving is op zich reeds maatschappelijk totaal onaanvaardbaar...

Ondanks het gebrek aan concrete normen geldt hier evenwel ook nog steeds het algemeen voorkomingsprincipe van Art. 4.1.3.2: *“Met behoud van de toepassing van artikel 4.1.2.1. treft de exploitant als normaal zorgvuldig persoon alle nodige maatregelen om de buurt niet te hinderen door geur, rook, stof, geluid, trillingen, niet-ioniserende stralingen, licht en dergelijke meer.”* Inzake geluid zijn de voorgestelde voorzorgs- en milderende maatregelen ontoereikend om aan de geluidsnormen voor een nieuwe inrichting te voldoen. Bijkomende inrichtingsmaatregelen om de geluidsoverdracht te beperken zoals het optrekken van geluidswallen zouden overigens alleen maar leiden tot een groter ruimtebeslag en dus een grotere impact op de aanwezige Europees beschermde habitattypes, wat andermaal maakt dat deze vergunning niet kan verleend worden.

CONCLUSIE:

De geluidstudie die onderdeel uitmaakt van de vergunningsaanvraag hanteert uitgemiddelde waarden waardoor de echte pieken die de geluidsoverlast veroorzaken verdoezeld worden. Maar zelfs dan nog overschrijdt de geluidsoverlast volgens deze studie die onderdeel de wettelijke normen van 40 dB(A) en 35 dB(A) die respectievelijk overdag en 's avonds op woongebieden van toepassing zijn voor nieuwe hinderlijke inrichtingen. Deze kleiduifschietstand kan dus de facto ook nooit conform de geldende milieuwetgeving inzake geluid vergund worden.

5. Onverzoenbaar met het gelijkheidsprincipe en met de rechtszekerheid van de bestaande (landbouw)bedrijven in de regio

Het vergunnen en toelaten van deze hinderlijke activiteit voor het recreatieve en sportieve plezier van een zeer beperkte groep valt niet te verantwoorden ten aanzien van de omwonenden en het ruimere publiek aan wie zeer strikte beperkingen inzake recreatief gebruik en toegang worden opgelegd op basis van de veiligheidsrisico's verbonden aan het militair gebruik als schietveld (niet ontplofte munitie, brandgevaar, ...). Evenmin ten aanzien van de omliggende landbouw- en andere bedrijven aan wie in het kader van het huidige Vlaamse beleid rond de implementatie van de Europese natuurwetgeving strikte randvoorwaarden en zware inspanningen opgelegd worden om bijkomende negatieve impact op dit Europees beschermd natuurgebied te voorkomen.

CONCLUSIE:

Het vergunnen van deze inrichting en activiteit zou onnodig een zware hypotheek leggen op het moeizaam opgebouwde goede nabuurschap tussen de militaire overheid en de bewoners en hun lokale besturen, op de geloofwaardigheid van de vergunningverlenende overheid, en op de rechtszekerheid voor alle landbouwers en bedrijven die actief zijn op en/of in de directe omgeving van het Groot Schietveld te Wuustwezel, Brecht en Brasschaat.

Op basis van bovenstaande argumenten vraagt Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen aan de betrokken Colleges van Burgemeester en Schepen en aan de Provinciale Omgevingsvergunningscommissie om deze vergunningsaanvraag ongunstig te adviseren. Aan de Bestendige Deputatie vragen wij om deze vergunning te weigeren.

Hoogachtend,

C.J.W. Ibens

Voorzitter

Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen vzw

Natuurpunt Antwerpen Noord & Kempen vzw
Steenstraat 25, 2800 Ekeren – ondernemingsnummer 429 415 832
antwerpennoord@natuurpunt.be www.antwerpennoord.be
RPR ANTWERPEN afd. ANTWERPEN